

ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

1960

N:o 15.

Innehåll: N:o 15. Landskapsstyrelsens beslut beträffande grunderna för ritningar, arbetsbeskrivningar och normalpris för folkskolbyggnader.

N:o 15

LANDSKAPSSTYRELSENS BESLUT

beträffande grunderna för ritningar, arbetsbeskrivningar och normalpris för folkskolbyggnader.

Utfärdat i Mariehamn den 4 maj 1960.

Landskapsstyrelsen har med stöd av 72 § landskapslagen om folkskolväsendet den 16 oktober 1958 beslutat:

1 §.

Ritningar och arbetsbeskrivningar för folkskolbyggnader skola vara utarbetade och undertecknade av person med tillräcklig sakkunskap.

Byggnaderna skola vara av skäligen storlek, ändamålsenligt och ekonomiskt planerade samt skola i fråga om utseende fylla skäliga krav.

Vid utarbetandet av ritningar och arbetsbeskrivningar skall beaktas vad i 2—10 och 18 §§ av detta beslut är stadgat samt vad som i byggnadsprogrammet för skolan fastställts.

På anhållan av kommunen kunna andra eller större utrymmen än vad som uppdragas i detta beslut godkännas i byggnadsprogrammet, om dessa extra utrymmen äro behöfliga och ändamålsenliga för folkskolväsendet.

Angående byggande av lokaliteter för folkbibliotek i anslutning till folkskolbyggnad stadgas särskilt.

2 §.

För egentliga klassrum gälla följande mått:

	Yta m ²	Bredd m
Klassrum A	45—47	6,0—7,0
Klassrum B	50—60	6,5—7,0
Klassrum C	57—60	6,5—7,0
Klassrum D	27—30	5,0—7,0

Nämnda klassrum äro avsedda för följande ändamål:

klassrum A för den egentliga folkskolans lägre klasser och skola med en lärare;

klassrum B för den egentliga folkskolans högre klasser;

klassrum C för medborgarskola och mellanskola;

klassrum D för hjälpskola.

I skola med två lärare må klassrum B likväl omfatta högst 55 m² och i skolor med tre och fyra lärare bör ett av klassrummen B omfatta endast 50 m². I övrigt gäller som minimiyta för klassrum B 54 m².

Kommer antalet elever, som undervisas i klassrum, varaktigt att understiga det tillåtna maximiantalet eller föreligga andra särskilda skäl, må klassrums yta vara mindre än vad i 1 mom. säges.

I experimentsyfte må avvikelser ske från de i 1 mom. nämnda måtten för klassrummets bredd, därest landskapsstyrelsen finner den framlagda planen ändamålsenlig och ekonomisk.

Rumshöjden skall vara 3,4 m vid natur-

lig ventilation. Vid maskinell ventilation må rumshöjden vara mindre, likväl icke mindre än 2,9 m.

Användes klassrummet A i skola med en lärare även för gymnastikundervisning,

skall rummets fria höjd vara 3,4 m.

3 §.

För specialsalar och extra utrymmen gälla följande mått:

	Yta m ²	Bredd m	Höjd m
Slöjdrum för gossar A	20— 30		2,5—3,4
Gymnastikrum-matsal A	80	7,0— 8,0	4,0—4,5
Ett omklädnadsrum samt duschrum	22		2,2—3,4
Gymnastiksal B	90—120	8,0—12,0	4,0—4,5
Två omklädnadsrum samt duschrum sam-			
manlagt	40— 44		2,2—3,4
Redskapsrum	18— 20		2,2—3,4
Gymnastiksal C	130—148	9,0—12,0	4,5—5,2
Två omklädnadsrum samt duschrum sam-			
manlagt	40— 44		2,2—3,4
Redskapsrum	18— 20		2,2—3,4
Slöjdrum för gossar B (förrådsrum			
och klubbrum för praktiskt arbete)	45— 55		2,5—3,4
Slöjdsal för gossar C jämte förrådsrum	50—104		2,5—3,4
Slöjdsalar för gossar D jämte förrådsrum			
för träslöjd	90—135		2,5—3,4
för metallslöjd	90—135		2,5—3,4
Materialrum för textilslöjd	18— 20		2,2—3,4
Sal för textilslöjd	54— 60	6,0— 7,0	2,9—3,4
Materialrum	20— 25		2,2—3,4
Lokaler för hushållsgöromål	100—124		2,5—3,4
Naturkunskapssal	54— 60	6,5— 7,0	2,9—3,4
Rum för samlingar	15— 20		2,2—3,4
Materielrum	15— 30		2,2—3,4
Materielrum för teckning	10— 20		2,2—3,4

Scen — enligt prövning.

Av ovan i 1 mom. nämnda utrymmen godkännas:

slöjdrum för gossar A i skola med en lärare;

gymnastikrum-matsal A i egentlig folkskola med två eller tre lärare;

gymnastiksal B i skola med minst fyra lärare;

gymnastiksal C i skola med minst 270 elever;

slöjdrum för gossar B i skola med minst två och högst fyra lärare;

slöjdsal för gossar C i skola med minst 150 elever;

slöjdsalar för gossar D i medborgarskola; materialrum för textilslöjd i skola med minst tre lärare;

sal för textilslöjd i medborgarskola samt i egentlig folkskola med minst 250 elever;

lokaler för hushållsgöromål i medborgarskola;

naturkunskapssal i medborgarskola samt i

egentlig folkskola med minst 250 elever;

materielrum i skolor med minst två lärare;

materielrum för teckning i medborgarskola med undervisning i yrkesritning.

Med gymnastiksals höjd avses den fria höjden.

För mellanskola kunna godkännas av de ovan i 1 mom. nämnda utrymmena de för skolan nödvändiga special- och tilläggsutrymmena eller delar av dem, såvida skolan icke kan begagna motsvarande utrymmen i egentlig folkskola eller medborgarskola.

I skola må för undervisning i ett och samma ämne godkännas två eller flere specialutrymmen eller del av dem, ifall det för undervisningen i vederbörande ämne på grund av det stora antalet veckotimmar är varaktigt nödvändigt. Två gymnastiksalar B eller gymnastiksal B och C godkännes för skola med minst 420 elever samt två gymnastiksalar C i skola med minst 540 elever.

Äro två eller flere skolor belägna så nära varandra, att användning av gemensamma specialutrymmen är möjlig, godkänns, därest icke särskild orsak annat kräver, dessa undervisningsutrymmen samt skolmåltidskök och bostad för vaktmästare enligt skolornas sammanlagda elev- eller lärarantal endast vid en av skolorna. Detsamma gäller beträffande övriga för dessa skolor gemensamma utrymmen.

Skyddsrum godkänns då sådant enligt 9 § lagen om befolkningskydd bör byggas.

4 §.

Skolmåltidsköket må omfatta:

Köket jämte biutrymmen —

- i skola med en lärare högst 15 m²,
- i skola med två lärare högst 16 m²,
- i skola med tre lärare högst 20 m².
- i större skolor 20—30 m²;

överstiger skolans elevantal 50, må maximiytan ökas med 1 m² för varje påbörjat 15-tal utöver 50.

Garderob och toalettrum för personalen, beroende på skolans storlek, 2—10 m².

Källare, beroende på skolans storlek, 4—20 m².

Finnes i skolans elevhem i 6 § detta beslut nämnt kök, godkänns icke särskilt skolmåltidskök, såvida särskild orsak därtill icke föreligger.

Biblioteks- och klubbrum må omfatta 20—45 m². I skolor med två eller tre lärare godkänns kombinerat biblioteks-, grupp- och lärarrum om c:a 20 m², i skola med fyra lärare godkänns biblioteks- och klubbrum om 25 m², och i större skolor må rummet omfatta 25—45 m² enligt prövning.

Lärarrum godkänns för skola med minst fyra lärare med huvudsyssla, varvid rummets yta är 8—10 m². Ytan må ökas med 2 m² för varje lärare med huvudsyssla utöver nämnda antal.

Expeditionsrum godkänns om i skolan eller i två eller flere i samma byggnad eller byggnadskomplex verksamma skolor finnas sammanlagt minst sex lärare med huvudsyssla. Expeditionsrummets yta är 8—10 m². Finnas flera föreståndare, må ytan för varje extra föreståndare ökas med 6 m². För varje föreståndare må härvid byggas eget rum.

Lärarrum eller expeditonsrum förses med tambur och toalett omfattande sammanlagt 3—12 m², beroende på skolans storlek, samt med arkivrum om 1—2 m².

Korridorutrymmet bör vara 15—25 m² för varje egentligt klassrum och 5—15 m² för varje specialsäl med undantag för slöjdrum för gossar A och B. Sidokorridor bör vara minst 2,2 m bred och 2,2 m hög och mittkorridor minst 3,0 m bred och 2,5 m hög. Är undervisningsrum beläget i andra våningen eller högre upp, bör lämplig reservutgång från våningen finnas.

Elevtoaletternas sammanlagda yta skall för högst 50 elever vara 15—30 m², med tillägg om 1 m² för varje påbörjat tiotal elever därutöver. Särskilda toaletter för gossar och flickor skola finnas.

Nödiga utrymmen för värme- och elcentral bör finnas.

5 §.

Beträffande ventilation och belysning i undervisningsrum bör följande beaktas:

Undervisningsrum skall förses med effektiva ventilationsanordningar. Ventilatio- nen bör ordnas så att drag icke uppstår. Ut- sugningen bör såvitt möjligt ske medelst fläkt. I klassrum skall härvid utsugningen vara minst 7,5 m³ per timme och kvadratmeter golvyta. Tillförsel av frisk luft bör ordnas ändamålsenligt.

Vid naturlig ventilation skall i klassrum dragkanalens tväryta vara minst 15 cm² per kvadratmeter golvyta. Ventilationskanalen skall förses med en lättskött regleringsven- til.

Stora vädringsfönster med bekväma öppnings- och fixeringsanordningar böra finnas, så arrangerade att snabb och effek- tiv utvädring kan ske efter varje lektion.

Fönsterytan i klassrum bör vara c:a 20 proc. av golvytan. Med fönsteryta avses här karmens ljusöppning (fria öppning).

I undervisningsrum — fränsett rum för gymnastik och för gosslöjd — bör fönstrets nedre kant befinna sig 0,75—1,2 m från golvet och överkanten minst 3,0 m från golvet, vid rumshöjder om 2,9 m och 2,5 m må det senare avståndet likväl vara endast 2,8 respektive 2,45 m.

6 §.

Elevhem skall omfatta följande utrym- men:

Elevrums, särskilda rum för gossar och flickor, golvytan beräknad enligt 4,0—4,5 m² per elev, i allmänhet högst fyra elever i var- je rum.

Sjukrum, särskilt för gossar och flickor,

vartdera 10—22 m² beroende på elevhemmets storlek. Till sjukrummet bör höra toaletterum.

Tvätttrum 6—8 m²,

Torkrum 4—5 m²,

Toaletter 2—3 m²,

för högst 20 elever, särskilt för gossar och flickor, med tillägg för varje påbörjat tiotal elever av samma kön därutöver: för tvätttrum 2 m², för torkrum 1 m² och för toaletter 1 m².

Matsal, 0,7—0,9 m² per elev i samma matlag, likväl minst 14 och högst 120 m².

Kök jämte behövliga biutrymmen, 20—30 m² vid upp till 20 elever, med tillägg om 1 m² för varje påbörjat 15-tal elever därutöver; användes köket även som skolmåltidskök, beräknas ytan enligt skolans hela elevantal.

Kläd- och toalettutrymme för kökspersonalen 4—8 m².

Matkällare 6—40 m².

Linneförråd, för högst 20 elever 4—5 m², med tillägg om 1 m² för varje påbörjat tiotal elever därutöver.

Badstuga jämte tvätttrum och omklädnadsrum, för högst 50 elever 20—28 m², med tillägg om 2 m² för varje påbörjat tiotal elever därutöver, likväl högst 22 m² tillägg.

Tvättinrättning omfattande tvättstuga, torkrum, mangel- och strykrum, för högst 50 elever 26—30 m², med tillägg om 1 m² för varje påbörjat tiotal elever därutöver.

Förvaringsutrymme, för högst 20 elever 4—5 m², med tillägg om 2 m² för varje påbörjat tiotal elever därutöver.

Bostad för elevhemsföreståndaren 40—45 m². Till bostaden skall höra matkällare om 1—2 m² och förvaringsutrymme om 2—4 m².

Rum för biträde, med toaletterum, 9—12 m² för varje biträde.

I elevhem bör dessutom finnas tillräckliga korridorer och, i byggnad med flere våningar, reservutgång.

7 §.

Tjänstebostädernas ytor skola vara följande:

Bostad för lärare med familj 80—85 m².

Bostad för lärare utan familj 55—60 m².

Bostad om ett rum och kök 40—45 m².

Bostad för vaktmästare (eldare):

I skola med en eller två
lärare 25—40 m²
i skola med minst tre lä-
rare 25—50 m².

Såsom tilläggsutrymmen för bostäderna skall finnas —

för varje bostad:

matkällare 2—4 m²,

förvaringsutrymme 4—6 m²,

vid varje skola:

tvättstuga jämte badstuga, enligt skälig prövning.

8 §.

Lärarytostad, som nybygges, bör förses med centralvärme, varmt och kallt vatten, avlopp, badrum och WC samt installation för elektrisk belysning, såvida icke särskilda skäl annat föranleda.

9 §.

På skoltomten eller i undantagsfall i dess omedelbara närhet bör ordnas en lek- och bollplan om minst 40×60 m, ifall icke i skolans omedelbara närhet finnes för ändamålet lämplig plan.

10 §.

Landskapsstyrelsen utfärdar vid behov närmare bestämmelser beträffande omständigheter, som böra beaktas vid planering av byggnaderna, vid byggnadsarbetets utförande och vid dess övervakning.

11 §.

Sedan kommun beslutat uppföra en ny skolbyggnad eller ändra gammal sådan, bör den låta utarbeta byggnadsprogram och utverka landskapsstyrelsens fastställelse av detsamma. Fastställelsen bör erhållas innan skissritningar insändas för granskning.

Byggnadsprogram bör innefatta eller åtföljas av utredning i tillämpliga delar beträffande följande punkter:

1) Uppgift om när distriktsindelning eller folkskolstadga fastställts och om att skolan placeras på i distriktsindelningen angiven plats.

2) Prognos över befolkningsutvecklingen, med hänsyn till härvid inverkan faktorer, och utredning om relevantalet inom distriktet, innefattande tabeller över relevantalet under skäligt antal år tidigare, beräknat relevantalet under de närmast kommande åren,

distriktens invånarantal (mantalsskrivna) samt enligt födelsetal beräknat elevantal på lång sikt.

3) Elevernas fördelning på skolform och avdelningar samt behövt antal lärare och timlärare i olika skolformer.

4) Behövt utredning beträffande fortgående undervisning i medborgarskola, som medför behov av lärare och undervisningsrum, samt beträffande behov av extra specialsal.

5) Förteckning över behövt utrymme samt särskilda behövt byggnadsarbeten.

6) Redogörelse jämte behövt planritningar beträffande befintliga skollokaler inom det område som berörs av planeringen, huruvida de skola bibehållas, omdisponeras för skoländamål eller annat kommunalt ändamål, säljas eller rivs.

7) I fråga om elevhem behövt utredning om behovet därav.

12 §.

På basen av fastställt byggnadsprogram anskaffar kommunen skissritningar jämte behövt uppgifter om material och utförande samt insänder dem till landskapsstyrelsen för granskning. Förhandsgranskning fordras dock ej för ekonomiebyggnader, ej heller för tillbyggnad eller ändring. Då ritningar enligt samma principlösning redan äro granskade av landskapsstyrelsen må, i fråga om skolor med en eller två lärare, enligt överenskommelse med landskapets folkskolinspektör, förhandsgranskningen bortlämnas.

Med skissritningarna bör följa tomtkarta samt utredning angående grundens art och bärighet och angående dränering samt uppgifter om vattentillgång.

Landskapsstyrelsen återsänder efter granskning skissritningarna med behövt anvisningar angående utarbetande av huvudritningar och arbetsbeskrivningar, såvida den icke anser skäligt att infordra nya skissritningar och uppgifter om utförandet.

13 §.

Kommun ansöker hos landskapsstyrelsen om fastställande av huvudritningar och arbetsbeskrivningar. Ritningar och arbetsbeskrivningar skola biläggas i två exemplar. Vid fastställandet bestämmer landskapsstyrelsen normalpris för bygget.

14 §.

Byggnadens normalpris beräknas enligt nyttoyta.

Nyttoyta är den yta, som begränsas av de väggar som omgiva ifrågavarande utrymme eller bostad, varvid likväl den yta icke beaktas, som upptages av bärande konstruktioner, rörgrupper, fönster- och dörrnischer samt inre trappa till andra våningen.

Till nyttoyta hänföres i 2 och 3 §§ nämnda utrymmen — dock icke scenutrymme, varjämte av slöjdrum för gossar medräknas endast 25 m² som klubbrum, och 12 m² som förrådsrum samt av skyddsrum endast fastställt minimiyta —, av de i 4 § nämnda utrymmena skolmåltidskök, biblioteksrum och klubbrum, lärarrum, expeditionsrum och elevtoaletter, samt slutligen i 7 § nämnda utrymmen, utom matkällare och förvaringsutrymmen. Av de i 6 § nämnda utrymmena medräknas såsom nyttoyta elevrum, sjukrum, matsal, kök, tvättrum, torkrum och toaletter, linneförråd, badstuga och tvättinrättning, bostad för elevhemsföreståndare samt rum för biträden.

Med stöd av 1 § 4 mom. av detta beslut i byggnadsprogrammet godkända extra utrymmen hänföres icke annat än i särskilda undantagsfall till nyttoyta, och byggnadskostnaderna för dem tagas icke i beaktande vid fastställande av landskapsunderstödet storlek. Detsamma gäller beträffande scenutrymme. Till normalpriset och byggnadskostnaderna räknas icke heller avgifter för anslutning till elektricitetsnät, vattenledning och avloppssystem, tomtkostnader samt kostnader för byggandet av elektricitets-, vatten- och avloppsledning utanför tomt.

15 §.

Normalpriset per kvadratmeter nyttoyta är följande:

Skolbyggnader av trä:

skolsidan	43.500 mark,
bostadssidan	38.500 mark,
elevhem	39.500 mark,

Skolbyggnader av sten:

skolsidan	53.000 mark,
bostadssidan	45.000 mark,
elevhem	48.000 mark.

Ekonomieutrymmen, fristående eller i anslutning till den övriga byggnaden:

bastu, tvättrum, omklädnadsrum, tvättstuga, torkrum, mangel- och strykrum samt toaletter	25.500 mark.
avträden av trä	15.000 mark,
träskjul och förvaringsutrymme, då de i samband med förnyande av ekonomiebyggnad uppföres i stället för utmönstrat	5.500 mark,
skyddsrum av klass B eller C	29.500 mark.
Brunn	80.000 mark.
Borrad brunn jämte anordningar, då en sådan är nödvändig	650.000 mark.

Finnes i byggnad, med undantag av sedvanlig källarvåning, i så stor utsträckning såväl trä- som stenkonstruktioner, att den icke ostridigt kan betraktas som vare sig trä- eller stenbyggnad, fastställer landskapsstyrelsen normalpriset för nytttoytan per kvadratmeter till ett pris, som ligger emellan i 1 mom. nämnda belopp med beaktande av förhållandet mellan trä- och stenkonstruktionerna i byggnaden.

Anskaffas skolbyggnad genom utnyttjande av gamla byggnader, fastställs deras värde med beaktande av den av åldern försakade värdeminskningen.

16 §.

Innan i 71 § folkskollagen avsedd standardförbättring påbörjas, skall kommun hos landskapsstyrelsen utverka fastställelse av ritningar och arbetsbeskrivningar för arbetet, vilka därvid bör insändas i två exemplar. Landskapsstyrelsen fastställer samtidigt normalpris för arbetet enligt de skäligen kostnader som arbetet med stöd av ritningar, arbetsbeskrivningar och detaljerad kostnadskalkyl kan beräknas medföra. Från kostnaderna skall likväl avdragas värdet av del, som vid standardförbättringen avlägsnas, samt kostnader för underhållsarbeten som lämnats utförda och genom moderniseringsarbetet bliva överflödiga. Till normalpriset och byggnadskostnaderna hänföres icke heller andra kostnader, för vilka

landskapsunderstöd icke beviljas, då nytt skolhus uppföres.

17 §.

Är kostnadsnivån för byggnadsarbeten i landskapet eller del därav varaktigt högre än den allmänna kostnadsnivån för byggnadsarbeten i landet, kunna ovan i 15 § nämnda normalpris enligt prövning procentuellt förhöjas.

18 §.

Vid utarbetandet av ritningar böra i allmänhet bestämmelserna i landskapsstyrelsens beslut 6. 8. 1958 angående byggnadsritningar (ÅFS 19/58) iakttagas.

Skissritningar böra utföras i skala 1:200 eller 1:100 och skola omfatta planer, fasader och erforderliga sektioner. Medföljande situationsplan i skala 1:500 bör upptaga tomtgränser, redan befintliga och nya byggnaders placering, nivåkurvor, förekommande trädbestånd och väderstrecksangivelse. Tomtens planering med plats för parkering av bilar, cyklar m. m., skolträdgård, lekplan med bollplan, hoppgröpar m. m. bör redovisas, och angränsande vägar böra även upptagas.

Huvudritningar utföras i skala 1:100 med situationsplan vanligen i skala 1:200.

Ritningar vikas i format A 4.

19 §.

Då fråga är om ändring av färdig folkskolbyggnad eller av byggnad som uppförts för annat ändamål, men tagits i bruk av folkskola, må landskapsstyrelsen, om ändringarna äro ändamålsenliga, fastställa ritningarna, fastän de icke motsvara de i 2—7 §§ av detta beslut fastställda fordringarna.

20 §.

Hava ritningarna och arbetsbeskrivningarna för folkskolbyggnad fastställt, innan detta beslut trätt i kraft, skall vid beräkningen av normalpriset, såvida av föreskrifterna i denna paragraf 2 mom. icke annat följer, iakttagas de hittills gällande stadgandena.

Har byggnadsarbete, för vilket ritningar och arbetsbeskrivningar fastställt under år 1959, icke påbörjats, då detta beslut träder i

kraft eller befinner sig byggnadsarbete ännu
i begynnelsestadiet, må kommun anhålla om,
att landskapsstyrelsen måtte fastställa ett
nytt normalpris i enlighet med detta beslut.

21 §.

Detta beslut tillämpas från och med den
1 januari 1960 och från detta datum upphör
tidigare bestämmelser att gälla.

Mariehamn, den 4 maj 1960.

Lantråd Hugo Johansson

Folkskolinspektör Erik Bertell
